

Т.С. Сапельнікова, О.С. Іванченко, В.В. Кушнерьов

Українська інженерно-педагогічна
академія, м. Харків

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ СПРЯМОВАНOSTI МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ-ПЕДАГОГІВ

У статті розглядається рівень розвитку професійної мотивації майбутніх інженерів-педагогів та надаються результати дослідження студентів УІПА.

Ключові слова: професійна мотивація, спрямованість особистості, інженери-викладачі, особистість.

Т.С. Сапельнікова, О.С. Іванченко, В.В. Кушнерьов

ОСОБЕННОСТИ ФОРМИРОВАНИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ НАПРАВЛЕННОСТИ БУДУЩИХ ИНЖЕНЕРОВ-ПЕДАГОГОВ

В статье рассматривается уровень развития профессиональной мотивации будущих инженеров-педагогов и представляются результаты исследования студентов УИПА.

Ключевые слова: профессиональная мотивация, направленность личности, инженеры-педагоги, личность.

T.S. Sapelnikova, O.S. Ivanchenko, V.V. Kushneryov

THE ARTICLE REPRESENTS LEVEL OF PROGRESS PROFESSIONAL MOTIVATION FUTURE ENGINEER-TEACHER AND GIVING RESULTS OF RESEARCH STUDENTS UEPA

The article represents level of progress professional motivation future engineer-teacher and giving results of research students UEPA.

Key words: professional motivation, personal direct, engineer-teachers, person.

Актуальність. Соціально-економічні зміни на ринку праці, підвищення суспільних вимог до рівня професіоналізму та конкурентоспроможності майбутнього фахівця спонукають до розв'язання актуальних проблем сучасної системи професійної освіти, пов'язаних з формуванням особистості працівника, його діяльності в умовах ринкової економіки. Актуальність обраної теми визначається, насамперед, завданнями реформування освіти в Україні, необхідністю підготовки високо кваліфікованих й психологічно грамотних педагогів з особистісне орієнтованою спрямованістю у навчанні та вихованні студентів. Якщо процес самовизначення складає основний зміст розвитку особистості в роки ранньої юності, то формування професійної спрямованості утворює основний

зміст самовизначення. Відповідно очевидно, що перша необхідна умова формування професійної спрямованості полягає у виникненні вибірково-позитивного відношення людини до професії або до окремої її сторони.

Постанова задачі. Професійна спрямованість розглядається як установка на певний вид діяльності, ухвалення її цілей і задач на основі потреби, що сформувалася, в отриманні професійних знань, і як системоутворюючий чинник професіоналізації особистості, що виражається в готовності побудови професійної кар'єри.

Результати дослідження. Професійна спрямованість майбутніх інженерів-педагогів може бути конкретизована в таких підвидах, як педагогічна та технічна. В нашому дослідженні було поставлено за мету дослідити рівень розвитку інтересу до педагогічної та інженерної діяльності у студентів Української інженерно-педагогічної академії. Під час вивчення рівнів зацікавленості у педагогічній діяльності студентів факультету інтегрованих технологій в виробництві та освіті були зафіксовані наступні дані:

– прояв вищого ступеню заперечення інтересу до педагогічної діяльності у студентів 3-го курсу на 12,1% менше порівняно з даними студентів 1 курсу (4,5% та 16,6% відповідно), а у студентів 5-го курсу - на 16,6% менше ніж у студентів 1 курсу (0% та 16,6% відповідно);

– прояв такого показника, як «слабо виражений інтерес до педагогічної діяльності» у студентів 3-го курсу фіксується на 6,06% менше порівняно з 1 курсом (27,27% та 33,33% відповідно), у студентів 5-го курсу - на 21% менше ніж у 1 курсу (12,5% та 33,33% відповідно);

– прояв такого позитивного показника, як «виражений інтерес до професії педагога» у студентів 3-го курсу зафіксовано на рівні вище на 20,45% ніж у 1 курсу (45,45% та 25% відповідно), у студентів 5-го курсу він вже на 45% вищий, ніж у 1 курсу (70% та 25%);

– така якість, як «яскраво виражений інтерес», згідно даними експериментального дослідження, у студентів 3-го курсу не має значущої різниці з показни-

ками 1 курсу, в той час як у 5-го курсу він зафіксований на рівні, на 8,34% більше ніж у 1 курсу (12,5% та 4,16%). Результати аналізу наведені в табл. 1.

Таблиця 1

Рівень зацікавленості педагогічною діяльністю у студентів факультету інтегрованих технологій в виробництві та освіті УІПА

Групи	Ступінь вираженості				
	Вищий ступінь заперечення (від -12 до -6 балів)	Інтерес, що заперечується (від -5 до -1 балів)	Інтерес виражений слабо (від +1 до +4 балів)	Виражений інтерес (від +5 до +7 балів)	Яскраво виражений інтерес (від +8 до +12)
1 курс	16,6%	33,33%	20,91%	25%	4,16%
3 курс	4,5%	27,27%	17,28%	45,45%	5,5%
5 курс	0%	12,5%	5%	70%	12,5%

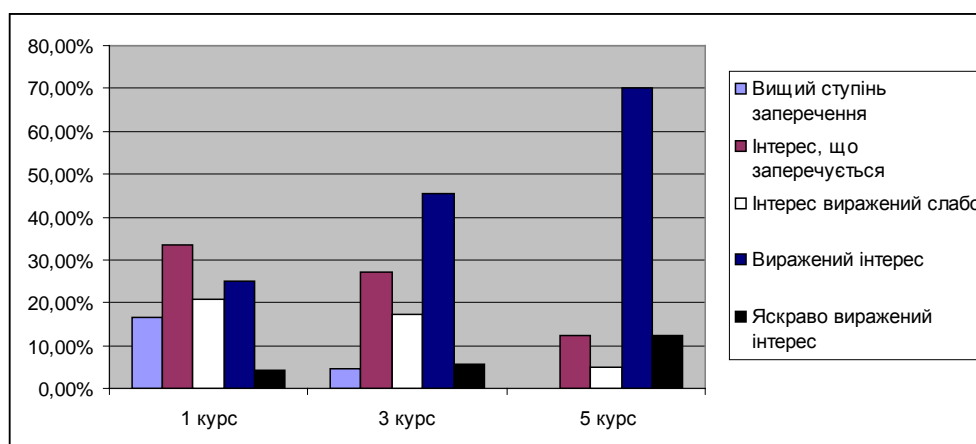

Рис. 1. Порівняльні дані рівня зацікавленості педагогічною діяльністю студентів факультету інтегрованих технологій в виробництві та освіті УІПА.

Було досліджено також рівень розвитку мотивованості на різні види інженерної діяльності – виробничу, конструкторську, організаційну та дослідницьку. Для вивчення сформованості мотивації до інженерної діяльності у студентів УІПА було використано методика О.Б.Годлінік, яка розглядає схильність до 4 основних видів інженерної діяльності:

1. Науково-дослідницької діяльності
2. Проектно-конструкторської діяльності
3. Виробничої діяльності

4. Організаційної діяльності

Проведені дослідження показали наступні результати:

Таблиця 2

Рівень розвитку мотивації спрямованої на інженерну діяльність

Мотивація на вид інженерної діяльності	Курс		
	1 курс	3 курс	5 курс
Організаційна	45%	51%	67%
Виробнича	10%	16,6%	11%
Проектно-конструкторська	40%	41,66%	36,84%
Науково-дослідницька	0,5%	2%	15,75%

Отже, проведені дослідження мотивації на інженерну діяльність у студентів факультету інтегрованих технологій в виробництві та освіті УПА показали достатньо низький рівень схильності до цього виду діяльності. Можна побачити деяке зростання показників з 1 до 5 курсів, але тільки до організаційної та науково-дослідницької діяльності, в той час як до проектно-конструкторської та виробничої діяльності інтереси майже не зростають. Це може бути наслідком не престижності професії інженера на сучасному етапі розвитку нашої держави.

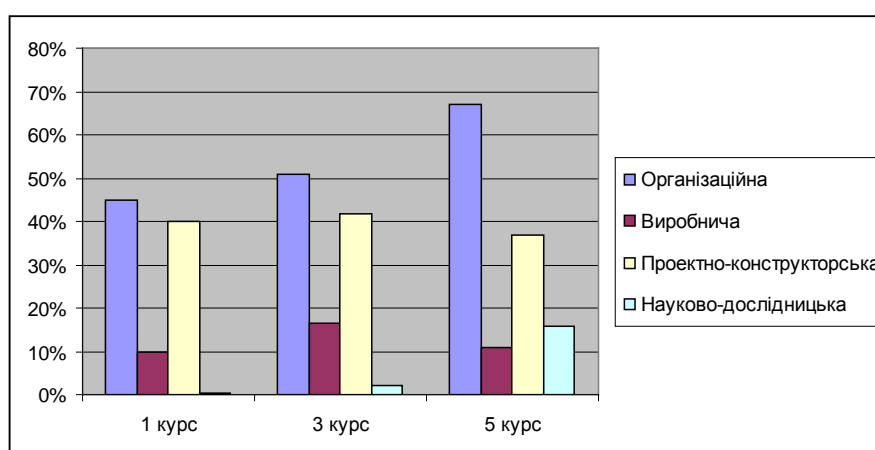

Рис. 2. Рівень мотивації до різних видів інженерної діяльності.

Висновки. Високий рівень професійної мотивації та її складових - це та якісна особливість структури мотивів особистості, яка виражає єдність інтересів і особистості в системі професійного самовизначення. Слід зазначити значну роль характерних особливостей особистості і рівня розвитку її

здібностей. Проте в цьому взаємозв'язку професійної спрямованості, її вдачі і здібностей провідна роль належить переважаючому мотиву.

Для розвитку професійної мотивації необхідна така організація діяльності студентів, яка актуалізувала б суперечність між вимогами діяльності, якій віддається перевагу, і її особовим значенням для людини. Спрямованість на діяльність, для якої у людини є специфічні дані, актуалізує психічні особливості, що підвищують реактивність відносно всього, що стосується даної діяльності. При цьому дана діяльність стає все більш привабливою для людини, все сильніше впливає на різні сторони його психічної діяльності.

Професійно важливі якості інженера-педагога: це поєднання загальної гуманістичної спрямованості з цікавістю і здатністю до технічної діяльності. Інженер–педагог повинен володіти технічним складом мислення і практичними навиками ручної праці, досконально володіти основами педагогічної майстерності. Необхідні якості: аналітичність мислення, лабільність мислення, великий об'єм оперативної і довготривалої пам'яті, хороший розподіл і перемикання уваги, витримка і самоволодіння, відповідальність, організованість, працездатність, чуйність, доброзичливість, спостережливість, уміння працювати з людьми, стресостійкість, високий рівень розвитку емпатії, ерудиція, педагогічне мислення, інтуїція, уміння імпровізувати, спостережливість, оптимізм, винахідливість, педагогічне передбачення, рефлексія.

Психологічними умовами формування професійної мотивації майбутніх інженерів–педагогів, настає як внутрішні чинники (спрямованість, досвід, особливості психічних процесів та властивостей) так і зовнішні – це ті вимоги, які пред'являє людині професія. Важливішою умовою є встановлення взаємозв'язку внутрішніх та зовнішніх умов, формуючих професійну мотивацію майбутніх інженерів-педагогів в процесі навчання.

Список літератури

1. Основні напрями реформування професійно-технічної освіти України (1996).

2. Ашеро́в А.Т., Богдано́ва Т.П. Формирование информационной культуры будущего инженера – педагога // Проблеми інженерно–педагогічної освіти: Зб. наук. пр. Випуск 10 – Харків, УПА, 2005 – 298 с.
3. Батышев С.Я. Подготовка инженеров–педагогов - проблема комплексная. – ПТО. – 1976. – №3. – С. 52-54.
4. Геллерштейн С.Г. К вопросу о профессиональной психологии. – М., 1983. – 358 с.
5. Замфир К. Удовлетворенность трудом: Мнение социолога. – М. Политиздат. 1983 – 142 с.
6. Зеер Э.Ф. Концепция развития инженерно-педагогического образования // Психолого-педагогические проблемы инженерно-педагогического образования. Сб. науч. трудов. – Свердловск: СИПИ, 1986. –С. 3-14.